

DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB

Předmět daně z příjmů fyzických osob

Fyzická osoba zdaňuje všechny své příjmy jedinou daní a přitom tyto příjmy mohou mít různý charakter. Příjmy fyzických osob se rozdělují do pěti skupin, které se pro účely zdanění nejprve posuzují samostatně a vytvářejí tzv. dílčí základy daně. Teprve z těchto dílčích základů se potom vytváří celkový základ daně. Jedná se o tyto skupiny příjmů:

Příjmy ze závislé činnosti (§ 6)	<p>Příjmy ze závislé činnosti jsou zejména:</p> <ul style="list-style-type: none">a) příjmy z pracovněprávního, služebního nebo členského poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátceb) příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společnosti, i když nejsou povinni při výkonu práce pro družstvo nebo společnost dbát příkazů plátce <p><i>Poznámka:</i> Základ daně ze závislé činnosti nelze kompenzovat se zrátkami z jiných druhů příjmů!</p>
Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)	<p>Příjmy z podnikání jsou příjmy ze živností, ze zemědělské výroby, z lesního a vodního hospodářství, z jiného podnikání podle zvláštních předpisů (advokáti, auditoři, daňoví poradci, notáři)</p> <p>Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti (pokud nepatří do § 6) jsou např. příjmy z autorských práv, příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není ani živností ani podnikáním (profesionální sportovci apod.), příjmy znalce, tlumočnicka apod.</p> <p><i>Poznámka:</i> Proti těmto příjmům se pak započtou výdaje buď ve skutečně prokázané výši nebo paušální částkou (podrobněji v dalších kapitolách)</p>
Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)	<p>Příjmy z kapitálového majetku jsou například:</p> <ul style="list-style-type: none">a) podíly na zisku (dividendy)b) úroky z vkladů na běžných účtechc) přijaté úroky z půjček
Příjmy z pronájmu (§ 9)	<p>Příjmy z pronájmu jsou například:</p> <ul style="list-style-type: none">a) příjmy z pronájmu nemovitostí nebo bytůb) příjmy z pronájmu movitých věcí, kromě příležitostného pronájmu (ten je zdaňován v rámci Ostatních příjmů) <p><i>Poznámka:</i> Proti těmto příjmům se pak započtou výdaje buď ve skutečně prokázané výši nebo paušální částkou (podrobněji v dalších kapitolách)</p>
Ostatní příjmy (§ 10)	<p>Ostatními příjmy (pokud nejde o příjmy dle § 6 až 9) jsou zejména:</p> <ul style="list-style-type: none">a) příjmy z příležitostných činností, vč. příjmů z nepodnikatelské zemědělské výroby, příjmy z příležitostného pronájmu movitých věcí <p><i>Poznámka:</i> Pokud jejich úhrn nepřesáhne za zdaňovací období 20 000 Kč, potom jsou od daně osvobozeny</p> <ul style="list-style-type: none">b) příjmy z prodeje nemovitosti, bytu, nebytového prostoru, movité věci, cenného papíru, s výjimkou těch, které jsou od daně osvobozeny

Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6 ZDP)

Příjmy ze závislé činnosti jsou zejména příjmy z pracovněprávního nebo obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce je povinen dbát příkazu plátce.

Poznámka:

Jde zpravidla o příjmy zaměstnanců z pracovního poměru, z dohody o pracovní činnosti, dohody o provedení práce.

Poskytuje-li zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně motorové vozidlo k používání pro služební i soukromé účely, považuje se za příjem zaměstnance částka ve výši 1 % vstupní ceny vozidla za každý i započatý kalendářní měsíc poskytnutí vozidla. Měsíční částka nepeněžního příjmu musí přitom dosahovat alespoň výše 1 000 Kč, i kdyby 1 % ze vstupní ceny auta představovalo částku nižší.

Za příjmy ze závislé činnosti se nepovažují a **předmětem daně nejsou** například náhrady cestovních výdajů poskytované v souvislosti s výkonem závislé činnosti do výše stanovené zvláštním právním předpisem (§ 6/7/a).

Od daně jsou kromě příjmů uvedených v § 4 **osvobozeny dále příjmy uvedené v § 6, odst. 9**, například hodnota stravování poskytovaného jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům, nepeněžní plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům z fondu kulturních a sociálních potřeb (resp. sociálního fondu) nebo na vrub nedaňových nákladů. Jedná se mimo jiné o poskytnutí rekreace pro zaměstnance (včetně jeho rodinných příslušníků) do výše 20 000 Kč za kalendářní rok, nepeněžní plnění ve formě příspěvku na kulturní pořady a sportovní akce apod.

Základ pro výpočet daně z příjmů, tzv. **superhrubá mzda**, se stanoví jako **součet hrubé mzdy, pojistného zaměstnavatele na sociální a zdravotní pojištění, příp. výhod poskytnutých zaměstnavatelem** (například pokud poskytuje zaměstnanci firemní vozidlo pro služební i soukromé účely).

Další postup při výpočtu daně z příjmů ze závislé činnosti a forma sražené daně (záloha na daň nebo srážková daň) se liší podle toho, zda zaměstnanec podepsal prohlášení k dani či nikoliv.

Záloha na daň z příjmů ze závislé činnosti se sráží v průběhu zdaňovacího období (kalendářního roku), kdy konečná daňová povinnost není ještě známá a započte se na celoroční daňovou povinnost poplatníka po skončení zdaňovacího období.

Srážková daň představuje konečnou daň, která se nezapočítává na celoroční daňovou povinnost.

Zaměstnanecké benefity

Poskytuje-li zaměstnavatel zaměstnanci různá zvýhodnění (příspěvek na stravování, penzijní připojištění, životní pojištění, rekreaci, školení, služební vozidlo pro firemní i soukromé účely apod.), je potřeba znát jejich dopad na daň z příjmů na straně zaměstnavatele i zaměstnance.

Z pohledu zaměstnance je důležitý zejména § 6/9 ZDP, v němž jsou uvedena plnění, která jsou zde za uvedených podmínek od daně z příjmů osvobozena. Jedná se například o:

- u stravování je příspěvek od zaměstnavatele na straně zaměstnance v plné výši od daně osvobozen, tj. nebude vstupovat do základu daně

Poznámka: Daňovou uznatelnost pro zaměstnavatele řeší ZDP v závislosti výši příspěvku.

- u penzijního připojištění a životního pojištění je zaveden maximální limit příspěvku 24 000 Kč, který je pro zaměstnance od daně z příjmů osvobozen. Zaměstnavatel může přispívat i více, ale částka přesahující tento limit u zaměstnance zvyšuje základ pro výpočet daně z příjmů ze závislé činnosti a také základ pro výpočet zdravotního a sociálního pojištění.

- v případě, že zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci bezplatně motorové vozidlo k používání pro služební i soukromé účely, zvyšuje se měsíční základ daně z příjmů ze závislé činnosti i základ pro výpočet zdravotního a sociálního poj. o 1 % ze vstupní ceny vozidla (nejméně však o 1 000 Kč).

Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné čin. (§ 7 ZDP)

Příjmy z podnikání zahrnují:

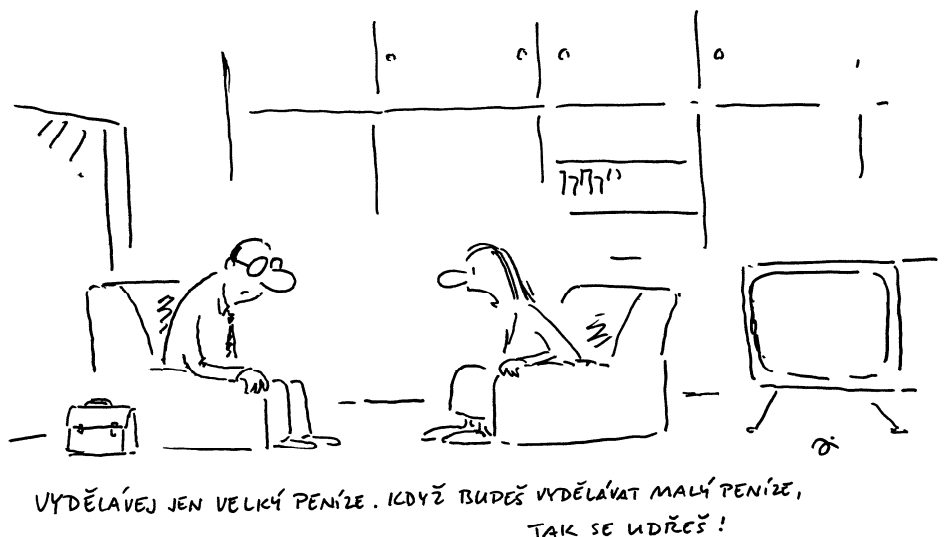
- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství
Patří sem poplatníci, kteří uvedenou činnost provozují na základě registrace jako samostatně hospodařící rolník.
- příjmy ze živnosti
Jedná se o příjmy dosahované podle zákona o živnostenském podnikání.
- příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů
Jsou to příjmy poplatníků, kteří podnikají např. jako daňoví poradci, auditoři, advokáti, lékaři, stomatologové, veterináři, lékárníci, autorizovaní architekti a inženýři, notáři aj. Tito poplatníci dostávají oprávnění k výkonu jiného podnikání zpravidla od odborné profesní organizace s povinným členstvím (komora), zřízené zvláštním zákonem na základě prokázané odborné kvalifikace (úspěšně složené zkoušky, atestace apod.) a jsou zapsáni do seznamu vedeného komorou.
- podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku

Mezi **příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti** patří například příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů.

Jedná se například o příjmy umělců, herců, zpěváků, akademických malířů, tanečníků, hudebníků, profesionálních sportovců a dalších nezávislých (svobodných) povolání.

UPOZORNĚNÍ

Pokud poplatník nemá oprávnění k výkonu činnosti, potom se nejedná o příjmy z podnikání, ale o ostatní příjmy (jsou uvedeny v § 10 ZDP). Příjmy zdaňované v § 10 mají různá specifika a odlišnosti od příjmů zdaňovaných v rámci podnikání (podrobněji v části 2. 9 – Zdaňování ostatních příjmů).

Příjmy z uvedených činností lze **snížit o výdaje** na dosažení, zajištění a udržení příjmů, a to buď **ve skutečné výši nebo tzv. paušálem**, tj. procentem z příjmů. Poplatník volí ten způsob uplatňování výdajů, kterým dosáhne nižšího základu daně.

Uplatňování výdajů paušálem (procentem z příjmů)

Novelou zákona o daních z příjmů č. 289/2009 Sb. se zvyšují výdajové paušály. Vyšší výdaje si tak mohou poplatníci uplatnit už za období započaté v roce 2009.

Přehled paušálních sazeb u příjmů z podnikání (§ 7) podle činností:

Druh příjmů	Výdajový paušál
ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80 %
ze živností řemeslných (viz příloha č. 1 živnostenského zákona)	80 %
ze živností ostatních	60 %
z jiného podnikání (např. lékaři, advokáti, daňoví poradci...)	40 %

Výhodou výdajů uplatňovaných paušálem je to, že poplatník jejich výši nijak nemusí prokazovat a evidovat.

Poplatník uplatňující výdaje paušálem je povinen vždy vést záznamy o příjmech a evidenci pohledávek vzniklých v souvislosti s podnikatelskou nebo jinou samostatnou výdělečnou činností.

Kromě uvedených paušálních výdajů **NENÍ oprávněn poplatník uplatnit jakékoliv jiné výdaje** ve skutečné výši. Není tedy možno uplatnit např. odpisy^{*)}, opravy apod.

Spolupracující osoby

Příjmy dosažené při podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti **provozované za spolupráce druhého z manželů (resp. ostatních osob žijících v domácnosti s poplatníkem) a výdaje** vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, **lze rozdělit** na tyto osoby.

Využití této možnosti může vést k úsporám na dani. Poplatník má možnost rozdělovat příjmy a výdaje na:

- manželku** – podíl připadající na manželku (manžela) nesmí překročit 50 %. Částka připadající na spolupracující manželku (manžela), o kterou příjmy přesahují výdaje smí činit nejvýše 540 000 Kč (při spolupráci za celé zdaňovací období), 45 000 Kč za každý i započatý měsíc této spolupráce.
- manželku a ostatní osoby žijící s poplatníkem v domácnosti** – podíl připadající na všechny spolupracující osoby se rozděluje tak, aby činil v úhrnu nejvýše 30 %, nejvýše však 180 000 Kč při spolupráci po celé zdaňovací období (resp. 15 000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce).

UPOZORNĚNÍ

Příjmy a výdaje nelze rozdělit na děti až do ukončení jejich povinné školní docházky.

Příjmy a výdaje nelze rozdělit na děti, pokud jsou uplatňovány jako osoby vyživované (tj. je na ně uplatňováno daňové zvýhodnění).

Příjmy a výdaje nelze rozdělit na manžela (manželku), pokud je na něj (ni) uplatňována sleva na dani (jako na vyživovanou osobu).

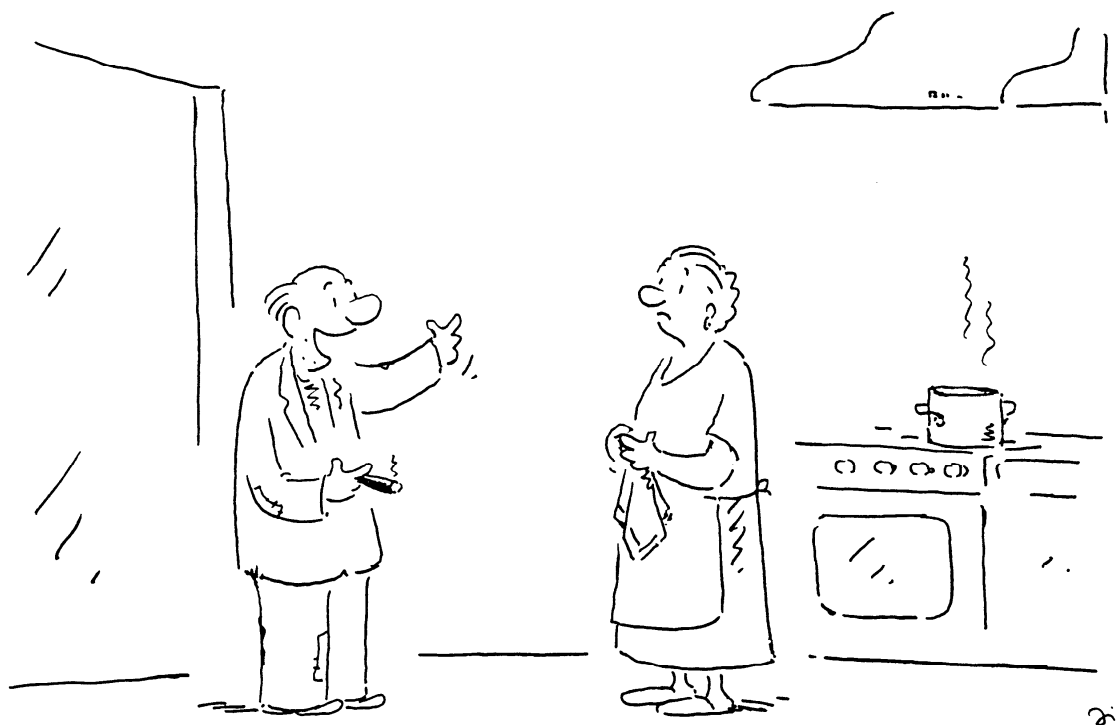
Příjmy z kapitálového majetku (§ 8 ZDP)

U příjmů z kapitálového majetku (§ 8 ZDP) se uplatňují dva režimy zdanění:

- u části titulů se příjmy **zdaňují zvláštní sazbou daně**, která je pro fyzické osoby konečná, tj. tento příjem se nezapočítává do celkového základu daně (ve většině případů se uplatňuje sazba daně ve výši 15 %)
- další část **příjmů vstupuje do dílčího základu daně** zdaňovaného v přiznání k dani z příjmů fyzických osob (tj. tyto příjmy jsou zdaňovány v rámci „obecných“ postupů výpočtu základu daně)

Mezi **příjmy z kapitálového majetku, které vstupují do dílčího ZD** (uvádí se v daňovém přiznání) patří například:

- úroky z vkladů na běžných účtech, které jsou podle podmínek banky určeny k podnikání
- úroky z poskytnutých úvěrů a půjček

S DĚLINOU JE KONEC, MILÁČKU! ROZHODL JSEM SE ŽÍT Z ÚROKŮ!

Mezi **příjmy, které jsou zdaňovány zvláštní sazbou** (neuvádí se v daňovém přiznání) patří například:

- úroky z vkladů na nepodnikatelských běžných účtech (např. spořicí účty)
- úrokové výnosy z obligací
- dividendy, resp. podíly na zisku, z majetkového podílu na akciové společnosti, na společnosti s ručením omezeným, komanditistů komanditní společnosti
- podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání

Příjmy z pronájmu (§ 9 ZDP)

Podle § 9 budou příjmy z pronájmu zdaňovány pouze tehdy, pokud nejde o příjmy z podnikání uvedené v § 7.

PŘÍKLAD

Poplatník má živnostenský list na pronájem movitých věcí. Potom příjmy z pronájmu se nebudou zdaňovat v rámci § 9, ale podle § 7.

Stejně tak tomu bude i v případě, že poplatník movitou věc vložil do obchodního majetku a používá ji k podnikání a kromě toho ji také pronajímá.

Zdaňování příjmů z pronájmu zahrnuje:

- příjmy z pronájmu nemovitostí nebo bytů
- příjmy z pronájmu movitých věcí, kromě příležitostného pronájmu

Poznámka: Příležitostný pronájem movitých věcí se zdaňuje v rámci „Ostatních příjmů“ tj. § 10.

Výdaje poplatník uplatňuje buď v prokázané výši, nebo procentem z příjmů, tzv. paušálem, a to ve výši 30 %. V paušální částce jsou zahrnuty veškeré výdaje vynaložené pro dosahování příjmů z pronájmu.

PŘÍKLAD

Pan Čtvrtek pronajímá nebytové prostory nájemcům (celý dům užívají pouze nájemci). Za tento pronájem přijal nájemné ve výši 120 000 Kč. Pan Čtvrtek ve stejném zdaňovacím období provedl nutnou opravu střechy ve výši 40 000 Kč. Jaký bude dílčí základ daně z pronájmu?

Řešení:

Varianta 1 - uplatňování skutečných výdajů

Dílčí základ daně

80 000 Kč (120 000 - 40 000)

Varianta 2 - uplatňování výdajů paušálem (30 % z příjmů)

Dílčí základ daně

84 000 Kč (120 000 - 36 000)

Výhodnější je v tomto případě uplatnit skutečné výdaje

Ostatní příjmy (§ 10 ZDP)

Ostatní příjmy jsou příjmy, které jsou předmětem daně, ale nelze je zařadit do žádné z předchozích kategorií příjmů, tvořících dílčí základy daně (§ 6 až 9).

Příležitostné příjmy

Jedná se o příjmy:

- z příležitostných činností - patří sem zejména příjem z činností, které mají charakter živnosti, ale poplatník na ně nemá živnostenské oprávnění (neboť se nejedná o soustavnou činnost).

Poznámka:

ZDP nedefinuje, co se příležitostnou činností rozumí, pouze stanovuje, že to nesmí být zaměňováno s některou činností, kde by poplatník dosahoval příjmů podle § 6 až 9. Z toho lze odvodit, že za příležitostnou činnost se považuje taková činnost, kterou poplatník vykonává nepravidelně (příležitostně) a přitom nejde o činnost vykonávanou na základě živnostenského oprávnění nebo o činnost vykonávanou jako příležitostné zaměstnání (tzn. nesmí platit podmínka, že poplatník je při výkonu práce povinen dbát příkazu plátce ... § 6/1).

☞ PŘÍKLAD

Paní Dvořáková připravuje studenta na přijímací zkoušky z matematiky. Za tuto práci ji student zaplatí 5 000 Kč.

Řešení:

Jedná se o příležitostnou činnost, proto na ni nemusí mít poplatník živnostenské oprávnění a tento příjem se bude zahrnovat do ostatních příjmů.

- z příležitostného pronájmu movitých věcí - v tomto případě se sleduje hledisko soustavnosti. Pokud poplatník pronajme movitou věc (např. automobil) na týden, jedná se o příležitostný pronájem. Pokud by však pronajal tuto movitou věc dlouhodobě, jednalo by se o příjmy z pronájmu (§ 9).

☞ PŘÍKLAD

Pan Nádeník půjčí sousedovi na měsíc míchačku a za to obdrží částku ve výši 1 000 Kč.

Řešení:

Jedná se o příjmy z příležitostného pronájmu movitých věcí, které budou zdaňovány v § 10.

- ze zemědělské výroby, která není provozována samostatně hospodařícím rolníkem (podnikatelem). Oproti těmto příjmům lze uplatnit výdaje buď ve skutečné výši nebo paušálem ve výši 80 % z příjmů.

UPOZORNĚNÍ

Příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného pronájmu movitých věcí, včetně příjmů ze zemědělské výroby, která není provozována podnikatelem, pokud jejich **úhrn u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období 20 000 Kč JSOU OD DANĚ OSVOBOZENY**, a v takovém případě se ani neuvádí v daňovém přiznání!
Pokud by ale přesáhly 20 000 Kč, potom budou zdaněny v plné výši (nikoli jenom částka nad 20 000 Kč)!